

I m a.

(Id. Ábrányi Kornél ravatalánál.)

A mi segedelmünk és vigasztaltatásunk jöjjön a kegyelem Istenétől. Ámen.

Mindenható Isten, mennyei édes Atyánk! kitől élet, áldás és világosság sugárzik alá földi gyermekeidre, — bánatos szívvvel, megrendült kebellet álljuk körül e gyászos ravatalt, melyen a te kiszendett szolgáltnak hült tetemei nyugosznak.

A mulandóság és enyészet örök törvénye előtt borongó lelkünk meghajol; de szent fájdalomban méla búval kérdi majd te tőled, Atyánk! majd meg önmagától: Hát csak így suhan el mindnyájunk élete, mint a tovatűnő árnyék, s „elhangzik, miként a pásztoroknak éneke!“

És te megnyugtatód kétség, bú-gond között hánykédő lelkünket. Igéd, a te szent beszéded által értésünkre adod, hogy a halál csak álom, melyből örökéletre, halhatatlanságra ébredünk. Értésünkre adod, hogy a csapás súlya alatt a szenvedő lélek, a kesergő szív, meg nem törik, s ha könnypatakja drága gyönyeit elsírhatá, csak annál nemesebb, tisztultabb és szentebb s kiérdemelni vágyik áldásaidnak özönét. Értésünkre adod, hogy a koporsó zordon éjjele gyászleplebe nem takarja többé megboldogult tesvérünk drága szellemét, mely az örök világosság honába költözött.

Szent igédből tudjuk, hogy te az életnek, áldásnak és világosságnak Istene vagy.

S im e vallomással ajkainkon, mondunk hálát neked, szent Isten, mennyei édes Atyánk, hogy a te lelkednek kegyeltjét 80 s egynehány évvel ezelőtt életre szólítottad s megajándékoztad őt a test és lélek, ész és szív erőinek és kincseinek gazdagságával. Módot és alkalmat nyújtottál neki arra, hogy mindezeket a szülői otthon édes melege mellett, s ifjúkori barátai és vezérei, rokon keblek és lángelmék társaságában a te dícsőségedre és embertársai javára kifejtse. Te vezérelted őt nagyratörő útján, midőn nemes lelkének

„magasra vívó szenvedelme“ bejárta távol napnyugat dicsfénybe fűrdő Pantheonjait; de lantján, szive húrjain, csak *egy* szó zendült, *egy* érzés viharzott: *egy* „eredeti magyar gondolat“ . . .

És e „gondolat“ testet ölte benne. Hogy öntudatra ébredt árva nemzete — ezeréves álmát valóra váltani — ott volt ő, a te lelkednek kegyeltje, a tett mezején, s a lobogó pásztortüzek mellett is a sphaerák zenéjét hallgatá . . . És a midőn a pásztortüzek kialudtak . . . s „bűnhödnünk kelle újra multat és jövőndőt“ . . . a sphaerák zenéje még se szűnt meg. Csendes családi tűzhely áldott fénye mellett felhangzott a dal annál édesebben. Átszellemülten hallgaták övéi. Összhangba olvadt az a kis világ. Menedéket a lét szent harczában itt nyújtottál neki. Örömet itt, és méltó büszkeséget, hogy a hon javára nevelhető nagy szellemének s tán még most is — örökkön — dobogó szívének örököseit.

Te tudod, jó Atyánk, lelked tanuja volt, hogy mily sokat futott és fáradott, áldozott és szenvedett, hogy minden szépért, jóért és nemesért lángoló lelkének magasztos ideáljait megvalósíthassa. Te tudod, mint munkált és épített, mint ápolá — künn és benn, fönt és alant — a századok zenéjét, az örök harmoniát, majdnem az utolsó lehelletig, a mikor életalkonya hű kísérőjének, jóltevő angyalának önfeláldozó gondjai mellől — övéinek, kartársainak és mindnyájunknak őszinte bánatára — újból magadhoz szólítottad.

Sokaknak világított, mint önmagát emésztő gyertyaláng. Oh, azért, jó Atyánk, mutasd meg néki a te orezádnak áldott világát.

Jótekonny szellemének áldásait közlé mindnyájunkkal. Oh, azért, jó Atyánk, ne vond meg tőle legfőbb áldásodat: lelkének üdvösségét.

Mint egy nyitott könyv, tárva előttünk az ő élete. Oh, azért, jó Atyánk, hadd őrizzük meg nemes példáját, drága emlékét a késő unokák számára s merítsünk belőle mi is vigaszt és életkedvet. Ámen.

JÓZAN MIKLÓS.

IRODALMI ÉRTESÍTŐ.

Kalvin János : A keresztény vallás alapvonalai (Institutio religionis christianae). Az 1536-iki első latin kiadás után fordította *Nagy Károly* ny. r. tanár, a kolozsvári ev. ref. fakultáson. Kiadta a Magyar Prot. Irod. Társaság. Nagy 8-r. I—XXXVI. és 1—455 l. A XVI. százév vallási irodalmából egyik legkiválóbb mű a Kálvin Institutiója. Az a theologia, mely e könyvben van letéve, módosult már sok pontban a Kálvin alapította egyházakban is. A zürichi reformator keresztényibb hittana ma nem egy ország ref. egyházában inkább uralkodó, mint a genfi hitjavító orthodox theológiája. De a műnek, mint olyannak ma is megvan az értéke és történelmi jelentőségénél fogva is helyet foglalhat bármely nemzet irodalmában. Nyelvünkre először Szenezi Molnár Albert, a zsoldárok átdolgozója fordította le (1624.) és most dr. Nagy Károly, a kolozsvári ref. fakultás tanára nyújtja a közönségnek mai irodalmunk nyelvén az eredetileg latinul írt munkát. Fordító az Institutiónak első kiadását, az 1536-ikit választotta szövegül, mely kiadásnak beosztása : a törvény ; a hit ; az imádság ; a sacramentumok ; a nem igazi sacramentumok ; a keresztény szabadság ; egyházi hatalom és állami kormányzás. Fordító több lapra terjedő bevezetésben készíti elő a fejezetek tanulmányozására az olvasót, ismertetve Kálvint, korát és közölve a fejezetek tartalmának kivonatát. Kiterjeszkedik az Institutiónak 1559-iki kiadására is, mely sokkal teljesebb és melyben Kálvin más beosztást követ.

A fordítás a mű eredeti szövegének sajátosságait törekedett megőrizni, a mi kétségtelenül nem kis fáradságot és erőt igényelt, mert a Kálvin munkája scholastikus okoskodásokban nagyon bővelkedik.

A magyar Institutio ára 6 kor.

Egyetemes főgondnok és főconsistorium a magyarországi ref. egyházakban. Irta *Zoványi Jenő*, sárospataki theol. akad. tanár. 8-r. IV. és 179 l. Kiadja a Magyar Prot. Irod. Társaság, Budapest. A tizennyolczadik százév elejére nyulik vissza a magyar protestans egyházakban a főgondnokság intézménye. A protestánsokra nézve ez oly szomorú korszak veszélyeivel szemben a főgondnokság állott, állíttatott oda a védelem egyik erős bástyájául. A könyv azonban nem azt a főgondnokságot tárgyalja, mely az egyházkerületekben nyort létet és jogot, hanem azokat a kísérleteket, melyekkel az egyetemes főgondnokságot és főconsistoriumot akarták bevinni a ref. egyházba. Egy 1714-től 1856-ig többször megújult és az austriai politika által különösen támogatott, de sikert nem ért törekvésnek történetét írja meg abban, kevésbé ismert adatok alapján a már több történelmi mun-